

Sygn. akt IV U 439/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 września 2013 roku

Sąd Okręgowy w Nowym Sączu Wydział IV Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Ewa Czernecka-Kozak

Protokolant: Małgorzata Olesiak

po rozpoznaniu w dniu 26 września 2013 roku w Nowym Sączu

na rozprawie

odwołania B. B.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

z dnia 27 lutego 2013 roku znak: (...)

w sprawie B. B.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

o emeryturę

zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje odwołującemu się B. B. emeryturę od dnia 01 stycznia 2013 roku.

Sygn. akt IV U 439/13

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 26 września 2013 roku

Decyzją z dnia 27 lutego 2013 roku, znak: (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. - na podstawie przepisów ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r. nr 153, poz. 1227, z późn. zm.), rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. nr 8, poz. 43 ze zm.), a także rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 roku w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz. U. UE.L.04.166.1) i rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 987/2009 z 16 września 2009 roku dotyczącego wykonania rozporządzenia (WE) nr 883/2004 - odmówił B. B. przyznania emerytury z uwagi na to, że nie udowodnił on 15 lat zatrudnienia w szczególnych warunkach. Za pracę w szczególnych warunkach nie uznano okresów: od 18 października 1972 roku do 15 listopada 1987 roku ze względu na brak świadectwa wykonywania pracy w szczególnych warunkach, od 16 listopada 1987 roku do 31 grudnia 1991 roku ze względu na brak powołania się na zarządzenie resortowe, od 5 października 1994 roku do 5 maja 1995 roku oraz od 16 października 1995 roku do 22 kwietnia 1996 roku z uwagi na brak nazwy stanowiska pracy wymienionego w wykazie.

Od powyższej decyzji odwołał się B. B. wnosząc o jej zmianę

i przyznanie emerytury. W uzasadnieniu wskazał, że spełnił wszystkie przesłanki do przyznania emerytury. Podał, że (...) Kombinat Budowlany, w którym pracował w szczególnych warunkach przez 15 lat został zlikwidowany i nie ma możliwości uzyskania wymaganego przez ZUS świadectwa pracy. Wskazał, że w tym zakładzie pracował jako operator ciężkiego sprzętu (dźwigu) przez cały okres zatrudnienia, stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Na skutek nierzetelnego prowadzenia dokumentacji pracowniczej, nie wystawiono mu właściwych dokumentów dotyczących zatrudnienia w szczególnych warunkach. Wniósł o przesłuchanie świadków, którzy potwierdzą, że w spornym okresie pracował w szczególnych warunkach, a także o dopuszczenie dowodu z jego akt osobowych.

W odpowiedzi na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. wniósł o jego oddalenie podnosząc argumentację, którą posłużył się w zaskarżonej decyzji.

Bezspornym w niniejszej sprawie było, że odwołujący się B. B., ur. (...), na dzień 1 stycznia 1999 roku posiada okres składkowy

i nieskładkowy wynoszący 31 lat i 9 dni. B. B. nie jest członkiem otwartego funduszu emerytalnego, nie rozwiązał stosunku pracy. Wniosek o przyznanie emerytury złożył dnia 3 marca 2010 roku.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny :

Odwołujący się B. B. w okresie od 18 października 1972 roku do 15 listopada 1987 roku był zatrudniony na podstawie umowy o pracę w pełnym wymiarze czasu pracy w (...) Kombinacie Budowlanym w N.. Przedsiębiorstwo budowało osiedla mieszkaniowe, ośrodki sportowe, szkoły, przedszkola i inne obiekty na terenie N. i okolic.

Odwołujący został przyjęty do pracy jako pomocnik operatora sprzętu ciężkiego. Przez pierwsze pół roku wykonywał pracę w warsztacie sprzętu, a gdy nie było żadnych maszyn do naprawy, jako pomocnik przyuczał się do pracy w charakterze operatora dźwigu. Po upływie pół roku został wysłany do W., gdzie ukończył kurs i uzyskał uprawnienia operatora ciężkich maszyn budowlanych i drogowych. Bezpośrednio po ukończeniu kursu powierzono mu obowiązki operatora dźwigu. Początkowo był to dźwig samochodowy umieszczony na samochodzie marki S. (...), o udźwigu 6,3 tony, łącznie z samochodem ważyący około 15 ton.

W późniejszym okresie odwołujący obsługiwał dźwigi samojezdne – W. i P.

o udźwigu w granicach od 10 do 16 ton, o wadze całkowitej dochodzącej do 20 ton.

Zwykle pracował sam, jednak gdy w dźwigu samochodowym było miejsce, w miarę potrzeby jeździł z nim pomocnik, który przyuczał się do pracy w charakterze operatora. Pracował co najmniej 8 godzin dziennie, zdarzało się, że w razie potrzeby praca na budowie wydłużała się do wieczora. Nie wykonywał innych obowiązków.

W okresie od 1 listopada 1990 roku do 31 grudnia 1991 roku B. B. pracował jako operator dźwigu o udźwigu 10 ton w (...) Spółdzielni Produkcyjno - Usługowo-Handlowej w N., która powstała z podziału (...) Spółdzielni Produkcyjno – Usługowej w W.. W okresie od 16 lipca 1991 roku do 31 grudnia 1991 roku korzystał z urlopu bezpłatnego w związku z wyjazdem do pracy za granicą.

Zatrudnienie odwołującego się – stale i w pełnym wymiarze czasu pracy - na wyżej wymienionym stanowisku operatora dźwigu w okresach od 18 października 1972 roku do 15 listopada 1987 roku (z pominięciem pierwszego półrocza, gdy pracował w warsztacie i przyuczał się do zawodu operatora) oraz od 1 listopada 1990 roku do 15 lipca 1991 roku wiązało się z pracą w szczególnych warunkach wymienioną w wykazie A, dział V poz. 3 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. nr 8, poz. 43 ze zm.). W ramach swoich obowiązków pracowniczych B. B. wykonywał wyłącznie pracę maszynisty ciężkich maszyn budowlanych.

Razem z odwołującym się w (...) Kombinacie Budowlanym byli zatrudnieni: T. K., Z. J. i G. S.. T. K. pracował tam w latach 1969 – 1992 na stanowisku kierownika bazy sprzętu i transportu, był przełożonym odwołującego się. Z. J. był zatrudniony w (...) w charakterze kierowcy samochodu (...) w latach 1980 – 1999. G. S. pracowała w (...) w latach 1976

– 1993 jako referent oraz specjalista ds. transportu. Miała bezpośredni kontakt z operatorami sprzętu – wypisywała karty drogowe, rozliczała pracowników z czasu pracy oraz zużycia paliwa i sprzętu.

W okresach od 5 października 1994 roku do 5 maja 1995 roku oraz od 16 października 1995 roku do 22 kwietnia 1996 roku B. B. pracował jako palacz centralnego ogrzewania w Miejskim Przedsiębiorstwie (...) w N.. Był zatrudniony na podstawie umowy o pracę w pełnym wymiarze czasu pracy. Obsługiwał 5 kotłów na węgiel i koks - ładował do nich opał, wybierał popiół, uczestniczył w rozładunku węgla, raz w tygodniu czyścił kotły. Innych obowiązków nie wykonywał.

Zatrudnienie odwołującego się – stale i w pełnym wymiarze czasu pracy - na wyżej wymienionym stanowisku palacza w okresach od 5 października 1994 roku do 5 maja 1995 roku oraz od 16 października 1995 roku do 22 kwietnia 1996 roku wiązało się z pracą w szczególnych warunkach, o której mowa w wykazie A, dział XIV pkt 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. nr 8, poz. 43 ze zm.). W ramach swoich obowiązków pracowniczych B. B. wykonywał prace nie zautomatyzowane palaczy.

dowód : świadectwo pracy z 13.11.1987 roku - akta osobowe, angaż na stanowisko pomocnika operatora sprzętu ciężkiego - akta osobowe, świadectwo pracy z (...) k. 91 akt organu rentowego, świadectwo wykonywania pracy w szczególnych warunkach k. 93 akt organu rentowego, świadectwo wykonywania pracy w szczególnych warunkach z 9.03.2010 r. k. 95 akt organu rentowego, zeznania świadka T. K. - płyta z nagraniem przesłuchania, min. 7:53, koperta, k. 42, zeznania świadka Z. J. - płyta z nagraniem przesłuchania, min. 17:36, koperta, k. 42, zeznania świadka G. S. - płyta z nagraniem przesłuchania, min. 22:55, koperta, k. 42, zeznania odwołującego się B. B. - płyta z nagraniem przesłuchania, min. 28:27, koperta, k. 42.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dokumentacji zgromadzonej w aktach sprawy, której autentyczności i mocy dowodowej żadna ze stron nie kwestionowała w toku postępowania. W zakresie zatrudnienia odwołującego się w (...) Kombinacie Budowlanych Sąd oparł się również na zeznaniach B. B. oraz świadków T. K., Z. J. oraz G. S., uznając je za wiarygodne, spójne, logiczne i zgodne z pozostałym materiałem zgromadzonym w sprawie. Świadkowie szczegółowo wskazali na czym polegał charakter pracy odwołującego się. Ich zeznania korespondują z dokumentacją dotyczącą pracy odwołującego się, a także

z zeznaniami B. B.. Brak jest, w ocenie Sądu, jakichkolwiek podstaw do podważenia wiarygodności zeznań w/w świadków. Okresy pracy w szczególnych warunkach w (...) Spółdzielni Produkcyjno – Usługowo - Handlowej w N. oraz w Miejskim Przedsiębiorstwie (...) w N. zostały potwierdzone świadectwami wykonywania pracy w warunkach szczególnych wystawionymi przez pracodawców, a także w zeznaniach odwołującego się. Na podstawie powyższych dowodów Sąd ustalił, że B. B. w okresach od 18 października 1972 roku do 15 listopada 1987 roku (z pominięciem pierwszego półrocznego okresu zatrudnienia), od 11 listopada 1990 roku do 15 lipca 1991 roku oraz od 5 października 1994 roku do 5 maja 1995 roku i od 16 października 1995 roku do 22 kwietnia 1996 roku wykonywał pracę w szczególnych warunkach.

Pozostałe okoliczności sprawy uznał Sąd za bezsporne, bowiem nie były one kwestionowane przez strony. Również dokumenty przedstawione na stwierdzenie powyższych okoliczności zostały ocenione jako w pełni wiarygodne i prawdziwe.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie B. B. zasługuje na uwzględnienie.

Przedmiotem niniejszego postępowania było ustalenie czy odwołujący się spełnia przesłanki do przyznania emerytury.

W związku z tym, że B. B. nie osiągnął powszechnego wieku emerytalnego, jest osobą urodzoną po 31 grudnia 1948 roku i w dacie wydania zaskarżonej decyzji miał ukończone 60 lat - należało rozważyć czy spełnia przesłanki do przyznania wcześniejszej emerytury na podstawie art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i

rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 roku, Nr 59 poz. 1227). Stosownie do tego przepisu ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 roku przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy (tj. 1 stycznia 1999 roku) osiągnęli:

1. okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymagany w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz
2. okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27, tj. 20 lat w przypadku kobiet i 25 lat w przypadku mężczyzn.

Stosownie do ust. 2 cytowanego przepisu, emerytura, o której mowa w ust. 1, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

Zgodnie z ust. 2 art. 32 cyt. ustawy dla celów ustalenia uprawnień, o których mowa w ust. 1, za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się pracowników zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia w podmiotach, w których obowiązują wykazy stanowisk ustalone na podstawie przepisów dotychczasowych.

Warunki przejścia na emeryturę przez wymienionych powyżej pracowników określa rozporządzenie Rady Ministrów z 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U.83 Nr 8 poz. 43 ze zm.). Wyszczególnienie prac uznawanych za wykonywane w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze zawierają wykazy A i B stanowiące załącznik do wskazanego wyżej rozporządzenia. Do treści tych załączników były dostosowane resortowe wykazy stanowisk.

Okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy. Pracownik, który wykonywał pracę w szczególnych warunkach nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełni łącznie następujące warunki: osiągnięcie wieku emerytalnego, wynoszący dla kobiet 55 lat, 60 lat dla mężczyzn i ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach. Za wymagany okres zatrudnienia uważa się okres wynoszący 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn, liczony łącznie z okresami równorzędnymi i zaliczanymi do okresów zatrudnienia (§ 3 i 4 ust.1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku).

W świetle § 2 ust. 2 w/w rozporządzenia zakład pracy stwierdza zatrudnienie w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze na podstawie posiadanej dokumentacji w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach. Natomiast w sądowym postępowaniu odwoławczym możliwe jest ustalenie tych okoliczności także w oparciu o inne dowody. Postępowanie w sprawach emerytalnych jest bowiem dwuetapowe, stąd też przed organem rentowym "sprawa emerytalna" ma charakter administracyjnoprawny, a w postępowaniu stosuje się przepisy kodeksu postępowania administracyjnego. Na etapie postępowania odwoławczego sprawa o emeryturę - uprzednio administracyjna - staje się sprawą cywilną w rozumieniu art. 1 k.p.c. Do jej rozpoznania stosuje się przepisy kodeksu postępowania cywilnego, a zasadniczym celem tego postępowania jest rozstrzygnięcie sprawy po dostatecznym wyjaśnieniu jej okoliczności spornych. Sąd nie jest związany środkami dowodowymi określonymi dla dowodzenia przed organami rentowymi, stąd też w niniejszej sprawie Sąd – wobec braku świadectwa pracy w szczególnych warunkach z (...) w N. oraz wobec zakwestionowania przez organ rentowy pozostałych świadectw pracy w warunkach szczególnych - dopuścił dowód z zeznań świadków oraz przesłuchania odwołującego się na okoliczność wykonywania przez niego pracy w szczególnych warunkach. Zgodnie z uchwałą Sądu Najwyższego z dnia 10 marca 1984 roku, III UZP 6/84, LEX nr 14625 okresy zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przewidziane rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 7 lutego

1983 roku w sprawie wieku emerytalnego oraz wzrostu emerytur i rent inwalidzkich dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43) mogą być ustalane w postępowaniu

odwoławczym także innymi środkami dowodowymi niż dowód z zaświadczenia zakładu pracy. Bezsprzeczne w niniejszej sprawie było, że odwołujący się osiągnął z dniem (...) wiek 60 lat i w dniu 1 stycznia 1999 roku posiadał wymagany okres zatrudnienia wynoszący co najmniej 25 lat. Odwołujący nie przystąpił też do otwartego funduszu emerytalnego. Sporną okolicznością, stanowiącą przeszkodę do przyznania odwołującemu się emerytury, o której mowa w 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r. nr 153, poz. 1227) było to, czy praca, którą B. B. świadczył w trakcie zatrudnienia w (...) Kombinacie Budowlanym

w N., w (...) Spółdzielni Produkcyjno – Usługowo - Handlowej

w N. oraz w Miejskim Przedsiębiorstwie (...)

w N. może być uznana za pracę, o której mowa w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. nr 8, poz. 43 ze zm.), a więc czy była to praca wymieniona w załączniku do tego rozporządzenia w wykazie A.

Za pracę w szczególnych warunkach uznać należy taką pracę, która spełnia kryteria określone w przepisach w/w rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku – a mianowicie była wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, na stanowiskach wymienionych w wykazie A lub B stanowiących załącznik do rozporządzenia.

Zgodnie z wykazem A, dział V, pkt 3 powołanego rozporządzenia za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze uważa się osoby wykonujące prace maszynistów ciężkich maszyn budowlanych lub drogowych, a zgodnie z działem XIV pkt 1 tego wykazu, za prace w szczególnych warunkach uważa się również nie zautomatyzowane prace palaczy.

Z ustalonego stanu faktycznego wynika, że odwołujący się wykonywał wyżej opisane prace operatora dźwigu i palacza stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Przeprowadzone przez Sąd postępowanie dowodowe wykazało, że w okresach od 18 października 1972 roku do 15 listopada 1987 roku (z pominięciem pierwszego półrocznego okresu zatrudnienia), od 1 listopada 1990 roku do 15 lipca 1991 roku, oraz od 5 października 1994 roku do 5 maja 1995 roku i od 16 października 1995 roku do 22 kwietnia 1996 roku, stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał pracę w warunkach szczególnych w rozumieniu powołanych wyżej przepisów. B. B. na dzień 1 stycznia 1999 roku, tj. na dzień wejścia w życie ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z FUS posiada ponad 15 - letni okres zatrudnienia w szczególnych warunkach wymagany przez powołany wyżej art. 184 tej ustawy.

Podkreślić należy, iż art. 1 pkt 20 ustawy z dnia 11 maja 2012 roku o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2012r. poz. 637) zmienił brzmienie art. 184 ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w ten sposób, iż do przyznania świadczenie nie jest już konieczne rozwiązanie stosunku pracy, a przepis ten wszedł w życie z dniem 1 stycznia 2013 roku. W niniejszej sprawie odwołujący nieprzerwanie pozostaje w stosunku pracy, a zatem - mimo, iż ukończył 60 lat w dniu 27 stycznia 2010 roku a wniosek o świadczenie złożył w dniu 3 marca 2010 roku - to emerytura mogła mu zostać przyznana najwcześniej od dnia wejścia w życie znowelizowanego przepisu art. 184 ust. 2 cyt. ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku.

Biorąc pod uwagę powyższe rozważania należy stwierdzić, że B. B. na dzień 1 stycznia 2013 roku spełnił wszystkie przesłanki wymagane do przyznania emerytury na podstawie art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

W tym stanie rzeczy, Sąd - na zasadzie 477⁽¹⁴⁾ § 2 kpc i wskazanych powyżej przepisów - zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznał odwołującemu się B. B. emeryturę od dnia 1 stycznia 2013 roku.